

Den Danske Bank - stjórnin og vit

FØROYSKI blaðtekarnin Óli Petersen mundi vera væl framman fyri sína tíð, tá hann í oktober mánað í fjór gjørdi tekningin um handklæðið. Longu tá gitti tekarnin, hvat mundi búgva undir tí vinsama og góða samstarvsandanum millum donsku stjórnina og Den Danske Bank. Hesin stóri danski bankin slapp í fjór sum øllum kunnugt burtur úr øllum sínum skyldum í Føroyum, tá tað eydnaðist honum at sannføra donsku stjórnina um, at best mundi vera at sleppa bankanum undan skyldum sínum í Føroyum.

NÓGV hevur verið gitt um, hvat veruliga hendi og hví tað hendi, tá Den Danske Bank slapp undan skyldum sínum í Føroyum, t.v.s. tá tað eydnaðist bankanum at sannføra bæði føroyskar myndugleikar og danskar við, at tað besta fyri Føroyar var, at tað almenna yvirtók partabrevini í Føroya Banka, táverandi dótturbanka hjá Den Danske Bank. Føroyska sjónvarpið hevur roynt at bora í málinum og er eisini okkurt komið burtur úr, men tíanverri eru enn ov nógvir leysir endar. Eisini Sosialurin hevur roynt at grava í hesum stóra máli, men sera torført er at fáa nakað at vita. Nú hevur so danska blaðið Jyllandsposten drúgva umrøðu av Den Danske Bank, sum í dag er vorðin ein sera stórur maktfaktorur í danska ríkinum. Bert eitt annað land í Europa hevur ein banka, sum hevur so stórt peningaligt yald (og harvið eisini politiskt) og tað er ein banki í Hálendi. Danski bankin hevði sitt besta ár higartil í fjór við meira enn 2 mia. kr. í fyrvirskoti.

TAÐ kemur fram í umrøddu greinum, at ein av orsökunum til, at bankin kom so væl burtur úr 1992, var tann, at hann slapp nærum snikkaleysur burtur úr virkseminum sínum í Føroyum. Hann misti

nakrar hundrað milliónir men tað er peanuts móti tí sum bankin kundi havt mist, um hann hevði verið tvungin til at ríkið Føroya Banka víðari. Sjónvarp Føroya vísti í sending í fjór á, at Den Danske Bank bluffaði, tá hann í samráðingum við landsstýrið gjørdi greitt, at tók landsstýrið ikki yvir partabrevini í Føroya Banka, so var ikki vist, at Den Danske Bank fór at halda fram við sínum bankavirksemi í Føroyum. Hetta var tað sama sum at seta revolvaran í ryggin á føroyingum, tí bankin tá fíggaði so nógv av virkseminum í Føroyum, eitt nú Føroya Fiskasølu. Víst varð annars á, at tað stóð væl til í føroyska bankanum. Seinni skuldi tað vísa seg at vera beint øvugt. Og tá var fuglurin Den Danske Bank flogin. Og føroyingar sótu eftir við svartaperi.

NÚ skrivur Jyllandsposten, at danska stjórnin sum tækk fyri at Den Danske Bank hjálpti henni burtur úr stóru trupulleikunum við tryggingarfelagnum Baltica, vísti bankanum goodwill, tá hann vildi sleppa burtur úr sínum skyldum í Føroyum. Blaðið skrivur, at "Den Danske Bank fik uvurderlig goodwill i det politiske system, som kom banken til gode, da den trak sig ud af finanssektoren på Færøerne." Og aðrastaðni skrivur blaðið: "Goodwillen fra de to sager, Hafnia og Baltica - gav Den Danske Bank et så godt image blandt politikere, at storbanken kunne redde sig ud af krisen på Færøerne bedre end det kunne forventes".

NÚ vita vit ikki, hvat blaðið hevur hetta frá, men tað er so í tráð við gitingarnar og ikki váttaðu tíðindini í Sjónvarpinum, greinum í Information og ikki at gloyma tekningin hjá Óla P. Er hald í hesum gitingum ella tíðindum, so hevur fyrst Den Danske Bank bjargað stjórnini úr eini kreppu og síðani hevur stjórnin bjargað Den Danske Bank burtur úr eini kreppu - og í hesum

seinasta førinum upp á bekostning av Føroyum. Nú er ilt at meta um, hvat hevði hent, um ikki føroyingar gingu við til at góðtaka loysnina hjá Den Danske Bank. Men sambært stjóranum Knud Sørensen, hevði bankin helst gjørt sær ómak at ríkið Føroya Banka víðari, hóast hetta ikki lá í luftini, tá bankin fekk føroyingar at keypa partabrevini. Knud Sørensen sigur við Jyllandsposten "Jeg har ikke regnet på, om vi har sparet en milliard kr. Der kan opstilles mange scenarier. Men det er rigtigt, at havde vi været deroppe, havde vi nok gjort os betydelige anstelser for at undgå en kollaps".

HETTA úttalið eigur at fáa onkra klokku at ringja í Føroyum. Áhugavert verður at frætta, hvat føroyskir myndugleikar hava at siga til eitt slíkt úttalið. Vit kunnu so bert siga, at er tað so sum blaðið skrivur, so má sigast, at danir hava "offrað" føroyingar í einum handli við Den Danske Bank. Og tað kann so blíva eitt álvarsligt mál. Ein onnur útlekking kann sjálvandi vera, at her var eingin annar møguleiki og at danska stjórnin tvørturímóti hevur latið seg sjálva binda á hond og fót við at góðtaka loysnina hjá Den Danske Bank, sum jú í veruleikanum gjørdi donsku stjórnina til vedhavaða fyri framtíðar missi, um so er, at føroyingar ikki sjálvir megna at gjalda aftur lánini. Vit minnst orðini hjá Flemming Duus nevndarlími í Føroya Banka og ein av stjórnunum í Den Danske Bank í Sosialinum herfyri, har hann segði, at Føroya Banki var verðsins tryggasti banki, tí staturin veðhelt.

HETTA málið er alt ov stórt til her og nú at taka eina avgjörda meining, tí enn vænta upplýsingar. Er tað so at stjórnin hevur kent seg noydda at gera Den Danske Bank eina tænastu, tá landsstýrið varð "tvingað" at keypa partabrevini í Føroya Banka, og danski

bankin á tann hátt hevur spart eina mia. kr. ella meira, so mugu okkara myndugleikar brúka hesar nýggju upplýsingar sum jarnbrot í nýggjum samráðingum við danir. Tá er tað ein spurningur um ikki stjórnin hevur skyldu til at yvirtaka hesa mia. og møguliga meira. Og tað er so aftur í tráð við m.a. úttalið hjá Lise Lyck, um at føroyingar megna ikki at gjalda skuldina aftur til danska statin. Hetta vil kanska onkur halda er órimuligt, tí danir hava jú hjálpt okkum so og so. Men er spurningurin tann, at stjórnin í veruleikanum hevur hjálpt Den Danske Bank enn meira og lagt tær skyldur, sum Den Danske Banki átti í Føroyum yvir á føroyingar, so er ikki rætt farið fram. Tá er tað almenna Føroyar tvingað til at yvirtaka eina skuld og eina framtíðar ábyrgd, sum ein privatur danski banki átti.

VIT meta eins og sjónvarpið hetta málið sera álvarsligt, og eiga eftir okkara tykki greinarnar í danska blaðnum at fáa landsstýrið til at taka spurningin upp við danskar myndugleikar alt fyri eitt. Vit vóru tvingað til at bjarga Sjóvinnubankanum eftir kravi frá dønum. Vit vóru aftur "tvingað" til at yvirtaka Føroya Banka eftir kravi frá dønum. Var hetta bara fyri okkara egna besta ella var hetta ein liður í einum størri "komplotti", sum alla tíðina hevur miðjað móti at ganga áhugamálinum hjá einum privatum donskum banka á mæti? Og eru leysarsøgurnar um at eigarnir av sama banka, A. P. Møller longu hava tryggjað sær rættin til oljufurkumíð her eisini bríkkar í sama talvi hjá donskum politikarum og vinnulívnum?

SOSIALURIN

Lesarabrøv

Ketubrøv ella ketupartabrøv - hvør er munurin og hvat er loyvt?

Nú hava ketubrøv verið ógvuliga væl umtókt síðan tær økonomisku trongsstøðurnar eru vorðnar so ringar.

Ketubrevini hava verið frammi í bláðunum og »Løgfrøðinginum« í útvarpinum. Her hevur verið drigið fram at tað er ólógligt at vera við í ketubrevum, tí ein er við at byrja eina privata innsavning. Henda privata innsavning kemst av at eins navn kemur at standa ovast á einum lista, sum teir eftirkomandi luttakarnir skulu flyta eina upphædd til. Hetta er rættuliga týðuligt, at her er talan um eina innsav-

ing, ein er við til at byrja og soleiðis gerst hetta ólógligt.

Tá tað snýr seg um partabrev, sum hava sama bygnað hvar hvør partabrevskeypari skal út at fáa onnur trý at keypa partabrev o.s.fr., so er ikki talan um eina privata innsavning. Her er tað fyrítøkan, sum teknar partabrev eftir hesari framgongd og hon umsitur allan peningin og tá »ketan« er komin út á eitt stöð («navnið ovast á listanum»), so byrjar partabrevið at kasta av sær og ein kann selja sitt partabrev aftur til fyrítøkuna. Hver fyrítøkan eitt endamálið sum sær skilagott

út, eigur eingin ivi at vera um at ein kann styðja einum slíkum og so fáa nakað væl afturfyri. Hetta er ikki ólógligt, tí hetta fylgir partafelags lógini og tað nýggja er bert hátturin, partabrevini verða teknað.

Um vit nú siga at okkara marknaður var mettaður, tá eini 20.000 luttakarar vóru við og hvør luttakari fær 500.000 krónur burturúr, ja, so hava vit 10 milliardir og kunnu sleitta borðið við tað at nógur skattur kemur inn, so bæði almennar og privatar skuldir kundu verðið goldnar og hetta kann møguliga realiseraast innan

tvey ár ella so. Tað, sum umræður er at kvika sær at vera við og so kostar tað einki, so undarligt tað ljóðar. Tá okkara marknaður er mettaður, skulu vit til at »eksportera« partabrevini og vilja vit á henda hátt fáa valuta í kassan. Fyrítøkan, sum selir partabrevini, hevur skyldina at halda fram við »ketuni« og soleiðis kundu Føroyar sum ein lítill nátið fingið nakað burtur úr hinum londunum á henda hátt.

H.H.

NYRÉDONOR TESTAMENTER

JEG HAR ET...

HAR DU?

NYRÉDONOR-TESTAMENTER er firs GRATIS hos...

LARSEN & SØRENSEN FOR NYRÉDONOR I DANMARK

— basert på oplysninger, tilhørende, i Medlemskassen m.v. —